

Reuerendissimo atq; illustrissimo domi
no Don. Ioanni de Arrogonia sapientis
simi regis Ferdinandi filio Apostolico
prhonorario dignissimo. Angelus Ca
to Supinas de beneuento philofophus
et medicus.

ANCIPITI admodum men
te fui superioribus diebg Re
uerēdissime atq; illustrissime
domine. Vtrum ne ea que ce
li et astra tum hoc. tum multis sequen
tibus annis humano generi minatur de
berem afferre in publicum. an tacitus.
et ueluti philofophie imperitq; ut mea
ferē opinio nocitura terris portendunt.
ipse dissimularem. Verum quia iuxta
cuiusdam sapientis sententiam preuisa
minus tela nocere solent. Insticui nō me
diocrem laborem suscipere quo mea ope
ra comuni mortalium utilitati cōsulere
tur. Apparuit enim nuper et magnus
et uisu terribilis Cometes mediū celi per
currens prodigium pfecto horrendum
et formidabile quale a mille fortasse et
quingentis annis mortales nequaquā uide

erunt Itaq; non in merito hominum gene-
ri dicere illud audeo quod a Iohanne in
Apocalipsi scriptum est **V**idi angeluz
uolantem per medium celi tribub; et po-
pulis et liguis uoce magna clamantem
et dicentem. **T**imete deum et date illi ho-
norem quia uenit hora iudicii eius quaz
sentenciam multos dies in hac urbe Ne-
apoli hac quadragesima publice p̄dicās
populo p̄posuit uir diuino p̄pe ingeio
et singlari memoria atq; facūdia et doc-
trina prestantissimus Robertus licien-
sis ordinis minorum theologus nostra tem-
pestate nominatissimus qui recte confide-
rans que in celo uidimus omnes ueluti
presagiens cupiensq; ut deo per peniten-
ciam reconciliari astrorū minis caueam;.
Timete inquit deū et date illi honorez
quia uenit hora iudicy eius **A**d tante
igitur uiri imitationem quociens ego co-
metis qui uisus est uel magnitudinem
uel colorem horrendum uel uariū cursū
motumq; considero Exclamans humāi
generi dico timete deuz ic̄. **D**ecreui itaq;
scriptis comendare nōnullaq; de eius moi
comete scitu michi dignissima sunt uisa

que et uolui Illustrissime tuę dominatio
ni dedicare. Quo autez meis dictis fides
maior habeatur singula rationibz confir
mabo non ad tuam soluū magis effica
cem intelligēciam sed ad gloriam quoqz
almi huius Neapolitani studii quod sa
piētiſſimi et inuictiſſimi Ferdinandi re
gis patris tui munificētia et singulari
in patriam pietate fouetur Si autē pro
lixior in scribēdo sim q̄ res postulare uī
deatur intelligat Illustrissima domniatio
tua me in confirmando breuem esse non
potuisse naz que si breuitati studens dic
torum meorū p̄baciones obmisſem in
culatus forte essem ab hys qui parum
in rerum cognitione exercitati dicerent
me nimium audere qui temptarem futu
ra predicere. Que enim ipsi p̄pter impe
riciam nesciunt putant eciaz a sapiētibz
ignorari qđ si eciam seniores si sine astro
logia imperiti multa plerūqz solent mu
tare p̄pter solam expiēciam quātoma
gis aliqua rerum futurarū noticia habe
ri ab eis potest qui diu fuerūt ī cognos
cendis rerū causis diuturna et pertinaci
exercitacione uersati. Sileant ergo illi q

puteant nisi malignorum spirituum familiaritate posse futura cognosci cum sciamus eiusmodi spiritus esse fallacissimos atque qui illis adhibent fidem ut sint ipsi quoque fallaces nec minus sileant quocumque asserunt futurarum rerum sciencias fuisse a domino nostro ihesu christo damnatam cum ait non est uestrum scire tempora uel momenta que pater posuit in sua potestate etc. Illud a christianis religiosisque animis diligenter consideretur non dixit que pater posuit in potestate secundarum causarum sed que pater posuit in sua potestate qui potest scilicet quecumque inesse et conseruari dependent a secundis causis longe aliter disponere eiusque nutu potest alia atque alia creare de nichilo que itaque supra nature uires a sui simplici uoluntate dependent ea procul dubio sciri a mortalibus nisi ipso docente non possunt que autem sunt in secundarum causarum potestate ut fiant. Ea uult rerum auctor deus mortalium ingenis ad eius laudem posse peruestigari ea fuit causa teste Iosepho antiquitatum hebraicarum libro primo ut illi priorum seculorum homines longius uix

erint ut astrologie studiosius inferirent
et celestium corporum cursu et influxu
perfectius scrutarentur nec audiendi sunt
qui Aristotilis sententiam ex libro de eui-
tatione asserunt dicentes futurarum conti-
gentium rerum determinata haberi non
posse ueritatem non enim repugnat tan-
ti philosophi sententia nobis qui asserimus
esse posse determinatam ueritatem eorum
que media sunt inter necessaria et conti-
gentia et eiusmodi ueritate posse a uiris
sapientibus enuncari. Et id nobis propheta-
rum eminentissimus dauid insinuare uo-
luit cum ait Illuxerunt coruscaciones tue
orbi terre terra comota est et contremuit
Quas obres non iudicabor temerarius
reuerendissime domine si de comete qui orbi
terre nuper est uisus quod mortali generi
portendat in medium asseram iudicium
itaque meum decem capitulis distinguam
ad laudem gloriosissimi creatoris dei qui
diuo moysi in uertice sina y montis decem
legis precepta constituit quantum autem
michi deus dederit ad rei ascensionem nihil
obmittam rerum que uel ad physica uel ad astro-
nomicam pertinet considerationem.

- P**rimum capitulum erit de tempe appa-
 ricionis cometis
Secundum capitulum de hora ortus co-
 metis in nostro emisperio.
Tercium capitulum de loco celi in quo
 cometes primo nobis apparuit.
Quartū capl'm de nomie et spē cometis
Quintum capitulum de quantitate cor-
 poris cometis et eius crinium.
Sextum capitulum de calore cometis
 qualisputa fuerit in diuersis temporibg
 et locis celi.
Septimum capitulum a quibus homini
 bus uisus exitit cometes.
Octauum capitulum in quo prouincie
 et regiones supra quas cometes transi-
 uit numerantur.
Nonum capitulum ī quo quid cometes
 naturaliter portendat demonstratur.
Decimū capl'm in quo quid cometes hu-
 mano generi astronomice portendat insi-
 nuatur.
Capitulum primum de tempore appari-
 cionis cometis.
TRECTE ueridiceq; iudicē
 quid cometes portēdat Reuerendissime

atq; illustrissime dñe necesse est ut p̄me
apparicioni quantum possumus efficia
amur p̄pinqui quod in quantum pote
ro ostēdere conabor hic quidem cometes
primo uisus extitit septima nocte ianu
arii sicut hy qui castellum nouū atq; cas
tellum beneuentanum custodiunt testio
nium equaliter p̄hibent quibus racione
uigiliarum in hac re fides debz adhiberi
quāuis reuerendus magr̄ petrus Ransa
nus panhormita phūs et theologus et
omnium bonarum arcium plenus tue Il
lustrissime .d. preceptor idem fateatur
cui p̄ceteris fides dari debet cum nec in
huiusmōi rebus nec similibus ob magni
tudinem ingeny et doctrine decipi possz
At enim tua Illustrissima .d. ex roma
redeunte legacione dignissime perfuncta
septima nocte ianuary dictum cometes
se uidisse quod uniuersaliter naute omēs
confirmāt Id eiam asserit dauid iudeg
uarenis medicus et astronomus precipu
us et regius miles quod equidem id eciā
naturali racione confirmo nam post da
tum diem per xv. dies continue uidim9
dictum cometem auctum fuisse in mag

nitudine corpis et crinium quod quidez
fieri non potuisset nisi ipsum nouiter ap
paruisse constaret Ex quo sequitur pri
cipium conglutinationis materici come
tis fuisse primadie ianuary quia ante q̄
appareat cometes septem dies transeunt
post principium sue cōglutinationis ut
qui de altis rebus subtiliter cōsiderant rec
te dicūt quare relinquētur dicti cometes
principium fuisse prima ianuary et con
sequenter totius anni q̄uis causa effici
ens comētis fuerit coniūctio saturni et
martis cum auxilio introitus solis in ca
pricornio capite existente ī medio celi ad
quod etiam innuit eclipsis lune ingemi
nis inter martē et saturnū ut ultio capi
tlo si deg uoluerit fiet manifestū.

Capitulum secundum de hora ortus co
metis in nostro emisperio.

QRTVS quidem comētis pluribꝯ
diebus in nostro emisperio fuit fe
re in principio tercię partis sextę hore di
co hora sexta nō pulsata qđ addo pp̄t
uulgi ignoranciā qui credit q̄ cuz tangi
tur sexta hora q̄ tunc non sit principiū
septime et dato qđ omnia horologia in

in pulsando peccarent dico q̄ sc̄dm ascē
sionem signorum cometem pluribus die
bus apparuisse hora data horam autem
hic accipio ab occasu solis usq̄ ī occalū
computando uerum q̄ post duodecimū
diem sue apparicionis locuz et horā mu
tauit ut deo duce inferius fiet clarum.

Capitalum tertium de loco celi in quo
cometes primo nobis apparuit.

V B ORIENTE Cometes se
nobis primo manifestauit in ui
cesio p̄mo gradu libre Ego uero ūdecia
mensis uidi ipsum in xx. gradu libre de
clinantē ab equatore diei per xxiiii. gra
dus uersus septentrionem nam come
tes distabat sc̄dm longitudinem a stella
fixa que dicitur alamec per quinq̄ gra
dus et sc̄dm latitudinem per duos que
stella est in xv. gradu libre distans ab eq̄
tore per xxvi. gradus q̄nare relinquitur
tunc tempis cometez apparuisse loco da
to Sed postea uidi cometem paulatim cē
successiue moueri per librā uersus uirgi
nem uerum q̄ in ortu cometis oriebatur
nobis x. gradus libre unde forsan aliqui
decepti sunt ponentes cometē in x. gra

du libre primo nobis apparuisse uel in
priori non considerantes latitudinem lo
quor enim scdm q nobis apparet hic ex
istentibus quia uerus locus cometis per
respectum ad celum difficulter discerni
potest uti capitulo septimo declarabitur
si deus uoluerit Octaua autem die post
apparicionem mutauit locum et accessit
ad xi. graduz libre xiiii. uero die sue ap
paricionis mutauit locum per magnam
distanciam nam primo distabat ab equa
tore per xxiiii gradus data qdē die rep
peri ipm distare ab eodem equatore per
xxxviii. grad9 die uero xv. sue appa
ricionis hora nona noctis repperi come
tem i polo zodiaci aquilonari hora uero
xii. eiusdem noctis uidi cometem remo
tum siue elongatum a loco in quo erat
hora nona per xii. gradus et caput uer
sus occidentem diuerterat crines uero u
sus orientez q uis non de directo cu hoc
uidi obseruari cometez usq in aurora et
continue mouebatur fere quatuor gradi
bus in hora et de mane amplius cometē
obseruare non potui postea de sero uidi
cometem in fine arietis et non moueba

ur eadem uelocitate uti de mane et tan-
dem in xxi gradu arietis se firmavit et
crines qui primo occidentem respiciebãt
cũ fuit i ariete respexerũt arietẽ scetiq;
in ariete quousq; a nro uisu effugit et
ipm usq; i fie i udecio arienis obseruauit

Capitulum quartum de specie et nomi-
ne cometis.

QUOD AVTEM nomen hic
Cometes sibi uendicet uideãg
q̄uis de nomie philosophi natu-
rales parum discitent sed solum ponũt
quinq; species ratione figure que in quĩ
q; modis uariari potest portenta tamen
scdm qualitatem et quãtãtatem confide-
rant Ptoholomeg uẽo nouem species co-
metarum ponit qui eciam quãtãtãtẽ et
qualitatem et preter hec locum celi et as-
tra a quibus corpus et crines cometis ẽ
hantur cõsiderãt uti cplo ultimo narra-
bitur sed ut omnibus satis fieri uideãt
efficaci racione aliquo nomine uocẽt ab

Aristocile autem hic cometes Pogonias
dicitur id est barbatus quia usq; in suũ
augmentum semper crines ãte se ad mo-
dum barbe portauit a Plinio eciam secũ

do libro naturalis historie pogonias dicitur quous id ab aristotile acceperit Ptho lomeus uero diceret hunc cometez dum fuit in augmēto fuisse dnūz ascone sed in xxii. die Ianuary pcul dubio dixissz militem fuisse barbatum sed denominacio fieri debet a fine nam a fine unūquod q̄ denominare iustuz est scdo de anima et textu comēti xxxviii. sz ī fine augmentationis uere fuit miles q̄uis in p̄ncipio apparicionis uidebatur q̄ essz illa species que nigra dicitur postea uisus ē q̄ esset Asconius et ad eandem figuraz fere reuersus a qua asconius denominari posset sed quia de nominibz penes Peripateticos modica sollicitudo est ut īquid Auerrois et tantomagis q̄ idē cometes ratione materie multitudine ratione eciā loci in quo apparet a quo colorez recipe uidetur ut caplo septio uidebitur poterit et diuersa nomina sibi ueudicare quare nostrum iudicium erit de comete qui pogonias dicitur et est qd̄ comune ad militem et ad asconiū nā hee due species insignatis parum drūt nec obstat qd̄ barba in comam mutata sit quia loqui

mur donec fuit in augmento.

Capitulum quintum de quantitate corporis cometis et eius crinium.

NCESSARIUM Est illi qui iudicare intendit quid cometes portendat ut corporis et crinium cometis quantitatem sciat Apparuit enim primo noster pogonias hora superig data quod uix eius corpus discerni poterat barba uero a principio fuit duorum graduum sed in octauo die sue apparicionis corpus eius uidebatur quantitate stelle quarte magnitudinis sed in xii die sue apparicionis corpus auctum est ad quantitate stelle secunde magnitudinis et crines erant sex graduum In xiiii. uero die sue apparicionis ab omnibus uisus extitit ad modum fere quantitate lune cum est lumine plena barba tamen erat tante quantitate quod uidebatur primo aspectu quod plusquam sextam partem celi occuparet sed id quod ab omnibus discerni poterat propter eius densitatem erat xxxvi graduum et aliqui crines ultra hanc quantitatem uidebantur Latitudo uero crinium seu barbe in altiori loco erat quatuor graduum sed quia cu

riofī uellent ſcire quātitatem barbe come
eis reductam ad miliaria ad quod dico
aerem duplicem habere ſupficiem conca
uam ſcilicet et connexam. Concaua eſt
qua terra et aqua tangit et qua hec adi
uicem ſunt immediata altera eſt cōnexa
qua aer et ignis ad inuicem ſe tangunt
et ſunt immediata nulla iſtarum ſupfici
erum eſt ſperica ſiue uere circularis quia
non concaua ppter montes et maria ne
q̄ cōnexa quia ignis in uno loco eſt ma
ioris quātitatis q̄ in altero Item et aer
qui maior eſt ī ſeptemptrione q̄ ſub eq̄
tore et ignis econuerſo ſed cometes eſt ī
ſupficie connexa aeris et concaua ignis
q̄uis magis ad aerem declinet ergo ī ali
quo loco magis diſtat a nobis q̄ in alio
talis q̄dem locus eſt nobis ignotus ergo
precifa quātitas cometis cercitudinaliter
et precise ſcire uon poſſumus ſed reduca
mus cometem ad quātitatem quaz con
munis ſcola ſapientū ponit puta q̄ gra
dus in comete eſt quātitatis ccccc miliarī
orum accipiēdo octo ſtadia p miliarī
et hoc ab hys qui de elementorum ppō
ſitione ad inuicem tractant clare demon

stratur et sic scdm quantitatē graduuz
in diuersis horis qbus uisus excitat cōe
tes poterit numerari quātitas eius reduc
ta ad miliaria multiplicando per graduz
sicut dixi et sic quātitas eius xxii ianua
ry fuit octo et decem milia miliarioruz
scdm longitudinem scdm uero latitudi
uem fuit iexcent et mille miliarioruz et
hec de quantitate dicta satis.

Capitulum sextum de colore cometis
qualisputa fuerit in diuersis temporibz
et locis celi.

QUO ALEM Quidem colorē hic
posonias habuerit satis diffici
le est id indagare eo enī qd scd3
diuersitatem aspectuū obiectoz ita co
lorem mutare uidentur ipsa obiecta ut
clare in aibus apparet adhuc quādo ali
quid supra mare alteriq coloris apparet
q quādo idem supra terram est Et idez
dicendum de oriente occidēte meridiē et
septemprione nam eadem res in diuers
partibus diuersorum colorum apparet
quare de colore p̄sentis cometis certa no
ticia minime dari potest p̄pterea qd di
uersa loca mutauit nam cum primo ap

paruit in orientem corpus cometis ad li
uiditatem declinabat crines uero coloris
cinericy multa enim fumofitate circum
uoluti uidebantur et sic fere feptē ul' octo
dieb9 cōtinuauit poſtea uēo qñ ad uigēſi
mum octauu3 gradum uirginis acceſſit
corpus auctum uidimus et colorem cuz
crinib9 mutari de cinericio ad cerulitatē
quem colorem aiunt eſſe medium inter
uiride et azurinum magis tamen co
lori ireos apppinquans ſed poſtq̄ ſe po
lo zodiaci apppinquauit illum uidi co
loris lune qñ eſt ingeminis cū aliqua nu
bes rara inter lunaz et noſtrum aſpectū
interponeretur Crines uero ppter eoruz
magnitudinem diuerſorum uidebantur
colorum nam per decem gradus uidebā
tur a lateribus coloris argenti non bene
terſi atq; politi per reſidium uero iſte co
lor remittebatur quia in aliqua parte co
lor ipſig glaucus in alia plūbeus in alia
quidem uariu3 nec iſta uero penes uiros
doctos ſunt pter racionem nam eadem
res ut dixi eſt uel apparet alteriu3 colo
ris in ariete q̄ in alyſ ſignis uti experi
mento de planetis comppbatur nam cuz

sacurnus est in ariete uidetur remissi coloris et fere plumbei nunc uero qdem e ingeminis uidetur stella clara ec pulcra similiter et de alys planetis quod accidit ppter diuersitatem celi quat ut dixi certa doctrina de colore presentis cometis minime dari potest cuz signa mutauerit tum quia crines interdum duo signa secundum partes occupauerunt quis non ab omnibus quantitas discerni poterat id circo pcedenti capitulo posui quantitatem ob omnibus perceptam et hec de colore dicta sunt.

Capitulum septimum a quibg hominibus uisus extitit iste cometes.

NUNQ VIDE Hic pogonias cum primo apparuit ab omibg qui terram colunt uisus fuerit Item et postea uideamus ad quod dico q per duodecim dies post eius apparitionem ab omni natione mundi siue sit ulē equinoctiales siue citra dictus pogonias uisus extitit quod sufficenti ratione ostēdi potest Nam cometes primo appruic in principio libre et distabat ab equatore diei per xxiii. gradus ergo erat in circu

lo cancri sed stelle existentes in illo circulo
et sol et luna ab omnibus mundi plagis
habitabilibus uidentur quod addo propter
locum existentem sub polo antarctico a
quo non uidetur circulus cancri sed locus
ille penitus est inhabitabilis cum ibi sit
nox sex mensium et marium et aquarum
multitudo et frigora ingentissima ibi sunt
unde inhabitabilis redditur sed cometes
duodecim diebus post eius apparitionem
in dicto loco stetit relinquitur in illis die-
bus ab omnibus uisum fuisse ne obstat
si diceretur quod ab illis qui sunt ultra equato-
rem non uidebatur cometes in illo loco in
quo nobis apparuit ergo poterit esse quod
ab illis non fuerit uisus Ad hoc dicimus
quod etiam illi qui sunt ultra equatorem primis
duodecim diebus continuis dictum come-
tem uiderunt quibus non in eodem loco in
quo a nobis uisus extitit nec ualet si di-
ceretur quod stelle et cetera astra sunt in alio
loco quam sit cometes idcirco uidentur quia
quibus stelle et alia astra sunt in alio loco
cometes tamen est in loco multum alto
respectu omnium existentium in terra a
quibus uisus fuit et id etiam possit geo-

metricè et perspectiue demonstrari sed i
pienti dimitto Post uero xiii diem a ui
lu illorum qui sunt ultra equatorem co
metes effugit quia post datum diem ui
dimus cometem ppe polum articum q
polus ab illis qui sunt ultra equatorem
uideri nō potest ergo nec cometes scdm
apparentiam existentes ppe polū quaz
uis scdm rei neritatem locus cometis in
celo stellato a diuersis mundi plagis di
uersus uideatur nam illis qui sunt ultra
equatorē uisus est pogonias magis sep
temprionalis q̄ nobis existētibz i qui
to climate uel illis qui sunt in sexto uel
septimo qui curus locus cometis est ubi
terminatur linea exiens a cētro terre tñ
fiens per centrum cometis usq̄ ad celuz
stellatum et locum quem applicat tal li
nea est uerus locus cometis et q̄uis iste
locus sic nobis ignotus iudicamus tamē
scdm q̄ nob̄ apparet et ppter hoc a di
uersis in diuersis locis uidetur idem coē
tes Est tamen reuersus pogonias noster
ad eundem circulum q̄uis in opposito
loco sed nunc circulum dimisit et intra
uit zodiacum et est sub ecliptica quod ra

ro euenit Ex quo infero q̄ illi qui sunt
ultra equatorez nequeunt iudicare q̄ po
gonias quia eius discursum in articum
percipe nequiuerunt dabunt tamē iudi
cia de aliquibus portentis ex quo etiā
sequitur q̄ si quis cura equatorē ante prin
cipium february q̄ pogonias porcedat
iudicare temptauerit ipse errauit quia dis
cursum quez in celo facit dico apparentē
non obseruauit ut in p̄ambulo sexto ul
timi capituli manifestabitur si deus uo
luerit et hec de septimo.

Capitulum octauum in quo prouincie
et regiones supra quas pogonias transi
uit numerantur.

POSTQ̄ VAM Ostendimus
q̄ ab omnibus qui terram colūt
pogonias uisq̄ exiit Nunc ue
ro uideamus puincias et regiones sup̄
quas pogonias transiuit cum in illis ma
gis futura portendat q̄ in alyis locis id
circo illas in medium adducam ut poste
riora facilius intelligantur et clariori ser
mone scribi possint et ne multociēs idē
sepe numero repetatur nec quisq̄ in hu
ius mōi narratione nimis curiosum seu

ambiciosum mē putet qñ qdem in iudi
dicando necessaria ē et narratione certe
difficilis nec uere ab aliquo narrari pote
rit nisi geografiam et astrologiam noue
rit nec quis hec recte noscere poterit nisi
phūs existat Apparuit autēz pogonias
ut supra ostendi et quia motus eig fuit
articulo cancri uersus polum iterum re
diens a polo uersus eundē circulū q̄uis
in opposito loco sue apparicionis et ī ta
li motu diuersas regiones et prouincias
bis pagrauit quia in accessu ad polum
et in recessu ab eodem incipiens a secun
do climate cuius climate medium ē sy
ene que est isula paruula nili tropico ca
cri subiacens in quo climate sunt hee p
uincie et regiones ab oriente in occiden
tem hoc ordine incipiendo a parte clima
tis australi idest que est uersus equinocti
alem **P**rimo india extā gangem flu
men que est extrema orientalis terre re
gio cuius pars non solum extenditur
usque ad primum clima sed ipsum
primum clima extendit et porrigitur
ultra equinoctialem supra hanc qui
dem regionem Pogomas transiuit post

q̄ arietem intrauit uti in fine istig capi-
tuli fiet mencio deo duce Post eam uer-
sus occidentem p̄cedēdo est india intra
gangem cui contermina est pars mariti-
ma prouincie quā antiqui uocabant ge-
drofiam Postquam est carmanie pars
maritima et in hys p̄uinciis omnibus
regnat Iohannes indie rex xpianus licz
sint aly reges et p̄ncipes tam xpiani q̄
infideles qui tamen dant tributuz regi
Iohanni ecia post Carmaniam est pars
Arabie felicis que ab occidente terminat̄
finu arabico seu mari rubro quod idem
est deinde est pars sinus arabici ubi sunt
insule multe habitate quarum pars sub-
icitur regi indoruz pars soldano Postea
est pars medie ethiopie et regiones habi-
tate p̄pe nili fluenta Post eam est pars
Libie deserta ubi dominatur m̄lci reges
ethiopes Post eam est getulie pars que
terminatur et alluitur occidentali oceana
ubi dominat̄ m̄lci p̄ncipes mauri ab
alta uō p̄te circali cācri septemprionali
que uidelicet terminatur in fine tercy cli-
matis sunt hee p̄uincie siue regiones eo-
dem ordine quē dixi idest incipiendo ab

ortu in occasum pcedendo prima que
et extrema regio terre est Est regio sina
quem alfagranus uocat regnum Sin et
est pars indie extra gangem cui conter
mina est pars indie intra gangem Post
quà est pars gedrosie postquà est Carma
nia habitata postquam est finus perfici
magna pars ubi sūt isule multe habita
te Postquà est arabie felicitis altera pars
Postquà est sinus arabici pars cum insu
lis quibusdam Post eam est pars egipti
superior idest montana cuius pars antiq
ua dicebatur libia marmarica Post eaz
est regio libie cirenensis a cirene ciuitate
olim dicta que regiones omnes sūt du
orum magnorum principum principa
liter idest regis indie et soldani Post eaz
est pars deserta libie que est regis tunisy
Post quam sequitur getulie pars que est
regis ypone Postquà est para maurita
nie celariensis ubi regnat rex defex Post
quà est pars mauritanie tingitanice ubi
regnat rex detanger et hec terminat occi
dentali oceano Appinquauit deinde
tercio climati ab ortu eciam in occiden
tem tendendo per parellum ductum per

alexandriam per quã medium est clima
tis et fuit supra regiones in tali climate
existentes quas per supra dictum ordiez
explicabim9 Primo sunt partes monciũ
qui semontini dicebant9 q̄ que a geogra
phis numerantur in parte in die Post
quos est amplissima regio indie monta
ne et mediterraneæ que per longitudinez
extenditur sub hoc climate usq̄ ad alue
um gangis cui contermina est pars alia
indie int̄ gangem mediterraneæ usq̄ ad
indnm fluuiũ post quã pars est aracosie
postquã dragiana post quam carmania
deserta et per has omnes puincias late
regnat Indorum rex et aly reges et p̄n
cipes ei tributary habet enim iub tribu
to plures q̄ sepcuaginta reges Post de
sertam carmaniam legitur persidis pars
maritime que alluicur mari sinus perc̄siit
a meridie ubi hodie calisbafius ille q̄ ha
bet uxorem xpiãnam filiam uidelicet tra
pen suntini Imperatoris qui nuper obti
nuic magnum imperium pp̄ria uirtute
Post quã est pars maritima susiane puĩ
cie a susis amplissima urbe dicta ubi eia
dominatur idẽ deinde est pars babilonie

et caldee ubi dominatur soldanus et alij
principes sarraceni ei subiecti Post eam
est pars arabie deserte et tota arabia pe
trea post eam pars Syrie in qua est phe
nicia et iudea post qua est egiptus Post
qua est cyrenes In quibus omnibus regi
onibus dominatur soldanus deinde est
africa minor tam mediterranea q̄ mari
tima in qua partim regnat tyranni et li
opes quo uulgo uocant arabes partim rex
tunisy Post qua est mauritania cesariens̄
ubi regnat rex ypone sarracenus et rex
defex Post qua est pars mauritaneae tin
gitanice que tendit ad mare n̄m et que
terminatur occidentali oceano ubi reg
nat rex decanger quam urbem hoc ano
cepit rex portugalie.

Motus est eciaz pogonias noster ad q̄
tum clima cuius medium est per iherosol̄
ab ortu in occasum fecit cursum suum
supra regiones eiusdem climatis in quo
sunt hee regiones sc̄dm eundē ordinem
pcedendo ab extremo orientis est altera
pars mundiū semontinorū qui ī india
sunt Post quos est amplissima regio illa
que ab aglone terminatur montib9 illis

qui porriguntur longissime ab asia mio
re incipientes usque ad extremum terre orien
talis que alicubi cancasus alibi alys et alys
nominibus secundum generum diuersitatez no
minantur pararelli itaque huius quartum cli
matis transierunt ulterius per populos om
nis india mediterranea non longe a fontibus
fluuiorum gangis et indi quousque
ueniatur ad paropanisam prouinciam ubi
regnat quidam christianus princeps uocatur
dominus delo cathai Post quare est pars
altera persidis septentrionalis postquam est
pars susiane aglonaris et pars aglonaris ba
bilonie super quam ab aquilone est assiria per
assiria uero est mesopotamia que est super parte
aquilonarem arabie deserte post eas est sy
ria que a parte occidentis nostro mari emi
natur et in hys regionibus partim solda
nus dominatur post syriam uero sequun
tur regiones que sunt in asia minore ex
istentes in hoc climate quarum prima est
cylicia postquam licia que alluitur mari
nostro a parte meridiei regnat in cilicia
partim soldanus partim caramannus ad
iacent cylicie cyprus licie uero rhodus
que ut dixi medium est climatis est in cli

mate erecta peloponnesus et insule eis
pxime Sicilia et sardinie pars balears
insule quas maioricam et minoricam di
cunt pars bysbanie citerioris et ulterio
ris que dicitur bethica et pars maurita
nie tingitanice que ultima est hispanie
Motus est postea pogonias per quintum
clima ubi sunt hee regiones per eundem
ordinem pars serice regionis que termi
natur montibus de quibus est dictū qui
dirimunt indos a seribus postquā est ps
Sichie extra ymaum montem post quā
est Sacharum regio postquam sunt bac
triani quibus dominatur cathai doming
postquam hircani ubi idem doming do
minatur et pars australis maris hircani
seu caspy quod idem est quā dicitur ma
re debatuche post hircaniā mediā cuius
pars aquilonaris alluitur eodez mari ubi
dominatē calibasi post mediam pars
est assirie septentrionalis post quā est
armenia maior post armenia minor ubi
dominatur turchus que est prima regio
asie minoris ex parte orientis post quā
capadocia postquā certe puincie et regi
ones minoris asie idest galathia que tota

est mediterranea et paphlogonia que est
ei ab aquilone et pars eius alluitur mari
pontico post qua est bitinna que est cōtē
constantinopolim et ipsa terminat p̄ui
ciam que pprie asia in qua est phrigia ī
quibz dominatur turchz postea est helle
pontus et insule in eo site post quod ma
re sequitur per ordinem climatis thracia
macedonia achaia epirz misia superior et
inferior ubi dominat̄ turchus et ytalica
et insule ei adiacentes preter siciliam gal
lia narbonensis et tota hispania reliqua.

Motus est etiam pogonias per sextum
clima in quo hee sūt regiones ordine ut
dixi serica regio media pars scythie ex
tra Imaum montez gogdiana altera ps
hircani maris septemptrionalis magna
pars enxini maris dacica utraqz p̄ania
noriciū uindelicia pars gallie belgice
mediterranea gallia bugdunensis et aqui
tania que alluitur oceano.

In septimo enim climate supra qd̄ tran
siuit cometes hee sunt regiones Serica re
gio septemptrionalis scythia extra ima
um septemptrionalis pars scythie intra
ymaum austral̄ sarmacia in a^{si} meotis

paly farmacia in europa ps maxia mag
ne germanie maritima ps gallie belgice
q̄ alluit̄ oceano britanico magna ps an
glie cū magnis adiacentibus insulis

C Post clima eciam pagrauit in quo est ex
trema pars serice que alluitur oceano p
tīm septentrionali partīm oriēcāli ex
trema pars scythie extra ymaum extre
ma pars farmacie in europa oceanus sar
maticus et germanicus tyle pars anglie
maxime septentrionalis hybernia et
paruule isule omnes adiacentes Item in
sule maxime que teste plinio dicuntur
esse in oceano septentrionali.

C Postquam pogonias hoc ordine puinci
as et regiones antedictas peragrauit ite
rum supra easdem motus est a polo ar
tico in equinoctialem et primum clima
postremo pagrauit cuius climatis regio
nes in medium adducamus uti de aly
fecimus Motus pogonias in primo cli
mate ī quo ab oriente incipiendo hee sūc
regiones magna pars p̄motorū indie
extra gangem quod porrigitur ad meri
diem Item pars insule taprobane cuius
pars eciam subiacet equinoctiali ps au

te pōtēdiē ulē egnostiale īsule p̄tea mul
te sicē ī mari īdico itē ethiopia q̄ a p̄tho
lomeo uocat̄ iteriō et p̄tes ille ūde nascit̄
nilg fluuig Itē libia quā idē p̄tholomeg
uocat̄ interiorem que partim non habi
tatur partim autē habitatur a diuerso
genere ethiopum omnes enim gentes q̄
ibi habitant cum sint sub zodiaco a prin
cipio longitudinis climatis usq̄ in finē
nigre sunt et in climate ipso generatur
elephanti et finem habet in illis locis ex
tremis affrice que alluit̄ oceano occiden
tali quod uocatur athalanticum Item ī
eodem climate sunt insule ille que a uete
ribus fortunate sunt dicte nunc autē uo
cantur insule canarie ad quas nauigāt
portugaleses naz portugalie regis im
perio nūc regūtur et sic sic finis descrip
cionis terre supra quaz noster pogonias
transiuit nec ut dixi quisq̄ in huius mōi
descripcione me tanq̄ curiosum seu am
biciosum accuset q̄n quidem necessaria
excicē ut rectius sciamus quo nam ordi
ne portenta cometis euenient quispiam
fortasse dicet nōne poteras unico uerbo
huius mōi motus te expedire si ita dixis

les pogonias supra omnia climata tran-
siuit uel pogonias totam terram habita-
bilem pagrauit ad quod dicimus q̄ in
q̄tū possūg debemg res obscuras claras
et luculentas facere et confusas distinc-
tas Et cum portenta cometis manifesta
re conemur et quo nam ordine euenient
et cum prius in uno loco posterioꝛ quide
in alio futura sint idcirco satis sup̄ la-
tis necesse fuit ut poruincias et regiones
quo naz ordine supra illas pogonias tra-
suerat describere ut quo in loco priꝛ pō-
tenta eueniant ut dixi sciamus quare re-
giones et prouincias in medium adduce-
re necesse fuit.

Capitulum nonum ī quo quid cometes
naturaliter portendat demonstratur.

OMNES Sapientes altero duorum
modorum cometarū portenta con-
siderare consueuerunt naturaliter scilicet
et astronomice idcirco due in mediū con-
sideraciones adducende sūt nequid de eo
in iudicando de esse uideatur cum come-
tis nil aliud sit q̄ uapor terrestris grossꝛ
cuius ptes sibi multū giacent paulatim
ascendens ab inferiore parte estus ad su-

periolem partem eiusdem ubi ignis cōca
uitatem contingit ubi diffunditur atq̃
inflammatur ut phīs placet et precipue

I Alberto cogmētō magno et cū ita sit nō
potest non esse quin cometes multa na
turali uia in hec inferiora portendat et
non solum ut signum sed etiaz ut causa
Et ut clari9 legetes narranda intelligāt
illa per p̃batas conclusiones in medium
adducere conabor.

Aristoteles peripateticorum princeps
libro primo de hys que in alto generan
tur ait cometem multa futura mala pō
tendere puta siccitatem uentos impetuo
sos et terre motum Ex hoc q̃dem dicto
phī quatuor ponam conclusiones quas
rationib9 iquātū potero p̃bare conabor

Prima conclusio naturalis.

COMETES Autem fit celesti ac
tione et q̃dem forti eleuante materiā cali
dam et siccam ī magna multitudine at
q̃ quātitate usq̃ ad ad concauum ignis
quod ab alio agente fieri non possēt nisi
a celesti hec q̃dem materia in magna co
pia atq̃ quātitate effectum sibi p̃porcio
nabilem utiq̃ inducet p̃ regiones unde

tanta exalacio eleuata ē talis autē effectus siccitatis est Ergo presens pogonias siccitatem ingendissimam inducet ratione multitudinis et magne quātītatis ut quinto caplo fuit demonstratū Ex quo sequitur q̄ cum siccitatem portendat pogonias lequeretur siccitatis effectus ut uegetabilium nascenciumq̄ magna sterilitas quia arbores et plante ut decet aquis non humectabuntur que in fructuū productione per necessarie sunt ex sterilitate quipem sequitur rerum penuria ergo ita erit in regionibus supra quas pogonias transiuit de quibus capitulo precedenti ampla mencio facta est.

Secunda conclusio.

Bogonias Qui ut supra nobis apparuit uētos impetuosissimos quos Thiphones uocant portendit quod ita demonstratur Nam uentus est exalacio subtilis calida et sicca impetuose laterali ter mota ad longam distanciam non terminatiua uisus et cum cometes ex simili sit materia et quia exalacio qua gene

neratus ē pogonias fuit ī magna quan-
titate cuius debiliores partes et non ita
tenaces ad concuum ignis ascendere ne-
quiverunt ppter contrarietatem quam
in media regione inuenerunt. **U**nde raci-
one contrarietatis deorsum impelluntur
et ita uenti impetuosi efficientur ampli-
us si exalacio in magna quantitate tpe
hyemali ad concuum ignis ascendit ex
qua magnus cometes excicit generatus
uerisimile est quod in uere estate atq; au-
tupno iterum magna exalacio ascendat
usq; ad scdam regionem aeris quam ta-
lis exalacio non ptransibit cum non sit
ita potens ut precedēs quia causa eleua-
cionis exalacionis est magna elongata
ut in preamulis decimi capli si deus uo-
luerit uidebitur Ergo huiusmōi exalacō
in temporibus per aerem errabit. **U**nde
uenti et tiphones generabuntur et dico
illos ita magnos for̄ q; arbores euellent
domos et castra diripiēt saxa de loco ad
locum portabunt q; uulgus id aspiritici
bus fieri credet cui assencio Nam uenti
spiritus sunt.

Tercia conclusio naturalis.

QUOD AVTEM Pogonias ter
re motum portendat ita astruatur
Nam materia terremoty est exalacio ca
lida et sicca que eciam cometis materiaz
existit et cū hec exalacio exeat a terra ne
cesse est ut scdm q̄ a terra exit ita aer ī
grediatur ut illas partes terre siue cōca
uitates repellat ne detur uacuum et cuz
talem aerem ingrossari atq̄ condensari
conīngat occupabit minorem locum q̄.
prius et ita necesse est ut deorsum terra
ruat et fiat terre motus uel quia tota ex
alacio a celesti agente cum alyis agenti
bus naturalibus concauitatibns genera
ta non exiuit p̄pter frigiditatem quam
in aere hoc tpe inuenit loquor enim de
partibus debilioribus et cum conīngat
illam exalacionem augeri p̄pter fortem
causam et cum terra cōpactior facta sit
ab eo q̄ prius erat p̄pter hyemem uel
aliam causam et cum talis exalacio exi
tum petat necesse est terram tremere et
precipue in uere et autumpno et hoc ac
cider in locis ubi terra est magis concaua
et quibus signa que cometes pagrauit do
minatur ut ampliori sermone in ultimo

capitulo deo duce demonstrabitur ymo
timeo ne aliqua pars orbis in tempore in
quo cometis portenta apparebunt terremo
tu destruat et in plerisque partibus insurg
ent lacus et stagna ab terre scissione time
o etiam ne aliquae montes de cliva pe
tant atque impetuosè ruant. Id circo die noc
tuuque deum rogemus ut nobis misereatur
ui proprium semp est misereri et parcere.

QVARTA CONCIUSIO NATVRALIS

Presens pogonias calidas siccasque egritu
dinis uehementissime protendit cum corpo
ra nostra magis ab aere quam ab alia re in
mutentur. Sed aer propter multitudinem ex
alationis calide et sicce reductus est ad dis
positionem sibi non naturalē quare scdm
illam dispositionē corpora nostra utique in
mutabit. Et tanto magis corpa labuntur
ad contrarium nostre uite quia cum tali
exalatione ascendunt materie putride
a lacis dico putridis et pestiferis eleuate
interficientes ratione male qualitatis unde
euenient multi morbi quorum aliqui dicuntur

cuntur ceci cum eorum causa non sit manifesta ut inquit Seneca in questionibus naturalibus. **T**alis quidem dispositio secundum quam corpora nostra immutantur est caliditas et siccitas cum pravis accidentibus ut dixi aliquibus humidum radicale consumitur et calor naturalis alienatur. **V**n de mortem sequi necesse est. **Q**uod aer enim magis nos immutat quam alie res non naturales faciunt. Id auctoritatibus et rationibus ostendamus. **P**rima namque problematum corpora similiter disponuntur tempore aeris uero immutatio maxima item integritas. Si dis temperatum fuerit continens in tantum et contemperantia nimis oportet aliam encrasiam corrupta fuerit ipsius continentis. **I**tem ysaac febrium quanto Aer nocibilior est cibis et potibus quia uelociter perforat ad cor et ad pulmonem cum flatu attractus sine ulla remotione. **E**t galienus nouo de ingenio sanitatis. **M**ateria que ex continenti nos impossibile sit fugere sed necessarium uti ea que presens et alabastrum primo practice. **A**er est una causa fortis in mutatione propter inuicibilem ad

illam necessitatem. **P**rima etiam primi i-
duitur a principe caliditas post tempus
consistencie statim minui incipit. **P**ropte-
re rea qd aer circumdans materia eius qd
est humiditas deficcet. **I**d etiam ratione
ostendamus sumpta. **D**ico tamen ex pre-
alterantis cum etiam eius qd alterat tunc
alterationis alterantis qdem ut aeris. qd
illud quod maxime recipit alterationem
maxime alterat cum agens physice et eco-
uerso. Sed aer potissime in alteratione co-
sistit quod tripliciter ostenditur. Ex parte
quidem substance ipsius qualitatis et sicus
propter substantiam quidem qd subtilis e-
st sube quod aut tale e facile alteratur. **S**ub-
stantia enim subtilis plus recipit passionem
secundam febrium et secunda primi. **S**i-
tus quoque causa est quia hic aliis comif-
cetur elementis magis qd cetera. Qualitas
quidem quia aeris qualitates sunt princi-
paliter humiditas ceteris passibilissima et
maxime de se impressiva. **E**x associatione
uero sibi inest caliditas que natura e per-
mutationi apta et putrefactioni. Similiter
caliditas est humiditatis consumptiva.
Et ideo aliqui dixerunt complexionem ca-

lidam et humidam non fore cum calidū
agens in humidū id consumat et siccitatē
inducat. **U**nde calidos et humidos mul
tis uidemus passiuis alterationibus sub
iectos. Secundo ex parte illius quod alte
ratur ut cordis ab eo enim incipiunt et ē
minantur passiones ad ipsum ut pulsus
indicat et anhelitus inmutatio. Ex quali
tatibus causa consurgens leuissima oīm
nanq̄ nocuementorū aduenientiū corpori
primus occurus est ad cor. uelud ad bā
sim uitae. **U**t ait mesue de simplicibus eius
nanq̄ natura in pluri et uehementiori ex
tat armonia. Tercio q̄dem ex parte alte
rationis. Similiter ostenditur ratione qui
dem īmediationis. continuationis. seu as
siduationis. et uniuersalitatē eiusdem.

Primo quoq̄ quia aer īmediate fere cōdi
occurrit id scdm̄ eius disposiciōem inmu
tans omnino. quod enim īmediate pmu
tat forcius inmutat. Eo qd̄ medio inmu
tat interueniente cum medium īpressio
nem impediāt. Non enim quod sic tāgit
cum actio pficiatur contactu. Ratione q̄
dem contumationis siue frequentissimi
aduentus quoniā aer inalteratus fere cō

tinue cordi occurrit. Potus uero et cibus
cum intersticio non pauco quod enim con-
tinue in alteratum aduenit et membro al-
terabili precipue amplius immutat quam illud
quod mora transmutatur in membris non
defacili alterabilibus qualis uenter extat.
¶ Hic autem est aer. Unde nouo de ingenio
alias materias et eligere et fugere pos-
sumus que autem ex continenti inpossibili-
ymo necessarium utique presens. Unde
dici solet talem aerem attrahimus quale
inuenimus uelimus et nolimus. ¶ Ex parte
quidem uniuersalitatatis dupliciter. Aut quia
aduenit undique per omnes namque ingreditur
et nares et spiritalia et corpus omne de
foris afficit immediate. Adhuc aer uniuersaliter
in cibis et potibus continetur. ¶ Omnia
enim aere componuntur aut ipso efficiuntur
quod maxime. Unde secunda primi mortalitas
corrupt arbores et uegetabilia quare cor-
rumpuntur ea. ¶ Ex animalibus que ipsa
comedunt. ¶ Et id circo homines qui eis uel con-
tur corrumpunt. Mortalitas uero seu pesti-
lencia ex aere euenit corruptione ipsa
namque est putrefactio que aduenit aeri simili
putrefactioni remollicionis aque feti

de. Relinquit ergo aer nos uehementissi-
me inmutare. **U**nde conclusio reddiit ue-
ra quod pogonias egritudines calidas &
ficcas portendit. **N**e cui uideatur has co-
clusiones et inferius ponendas nimis in-
longum me ducere quia pprium phi est
non dicere aliquid nisi cum ratione et ca-
Id circo omnia probare conemur si sapie-
tes esse cupimus.

Quarta conclusio naturalis

Portendit pcul dubio Pogonias nos-
ter guerras principumq; mōtes atq; legū
religionisq; mutationē. **H**ec autem oīa
ita ostendamus. **N**am exaltatio ut supra
ostensum est fuit in magna quantitate
que pcul dubio causa erit pmutationis
complexionis. **A**d quā p mutationē seq-
mur diuersū uelle ab eo quod prius erat.
Cum anima corporalem complexionē in-
sequatur ut in icio de phisonomia habet.
Et inde de anima malles qdem carne ap-
ti sunt menti. **I**d etiam gilbertus porre-
tanus maximg Aristocilis Imitator ait
inde de sex principiis alteratur enim cor

pus in estate . uere . hyeme . et autumpno
Similiter autē et in anima Acucius enī
quidam in hyeme . quidam in estate . qui
dam in uere lpeculantur scđm instrumē
ti complexionem **A**nima enim coniuēta
corpori complexionēs inmutatur ut qui
aride et gelide compaginationis dementi
ores se ipsis in **A**utumpno sepe fiunt q
bus uero sanguis principatur in uere **S**i
militer autem et in aliis scđm similitudi
nem complexionis animalium et tempo
rum Ita ergo ratiocinemur **A**nima qui
dem nostra corporalem complexionē cō
plexionem insequitur . Ergo mutata com
plexione actus ipsius anime mutabūtur
Sed tempore apparitionis Cometis et p̄
cipue magni mutat complexionē . Ergo tē
pore apparitionis Cometis ipsius anime
actus mutabūtur Quod autem cōplexio
p̄mutabilis sit rationibus auctoritatibus
et experienciis ostendamus ne aliquid uo
luntarie dicere uideamur . quod sup̄sticio
sum in p̄bia r̄putatur Hic enim loquor
de complexionē in nata **Q**uia medici di
uidunt complexionem et dicunt esse con
plexionem ī natam et hanc fixam et flu

entem. **F**ixam uero radicalē et secundari
am. Adhuc ponunt influentem et medi
am. Sic ergo in hac materia rōcinemur.

Omne enim illud quod maxime est alce
raciūū maxie pmutabile est. Complexio
quidez maxime alterari uidet̃. quare u ti
que pmutabilis maxime erit. Cum com
plexio quidem qualitas sit ut inquit pri
ceps ymo est passio et passibilis qualitas
in qua pprie pbat̃ur ab aristotile septio
de audito phico alterationem esse cū ma
gis suscipiat et minus et contrariū hēat.
Amplius si complexio nō mutaret̃ uita
humana utiq̃ ppetuaret̃ur quod non ui
demus. Et id ostenditur. Quia uirtus et
aīa non senescunt. Ergo si debite sex res
non naturales app̃p̃inquaret̃ ut cibus et
potus aer somñg et uigilia mot̃g et q̃es
in auicio et replecio et ipsius anime acci
dencia et hys annexa complexio utiq̃ ea
dem semp̃ maneret. Sed hoc non uidem̃g.

Ergo complexionē pmutari necesse est.

Adhuc a signis rāciocinemur. Videmus
enim q̃norundam hoīm actus differentes
tantum a se ipsis primū et postea quā ū
actus colerici a sanguineo uel melancolicō

- S**imiliter calores mutare uidemus Vnde
 hec nisi quia complexio mutatur **I**d eti
 am auctoritatibus et experienciis demō
 strems galienus in regni de causis docet
 diserascas lapsas a tempetrato ad ipsam
 reducere Vnde ait hec qdem genus inna
 tas corrigit diserasias quod non fieret
 si complexio innata non posset pmutari
- H**oc etiam idem ostēdit nouo de igenio
 et sexto de regiminū sanitatis Rurius ha
 lii rodoan Secundo quadripartiti ait mo
 res hoīm et complexionones et alie ūtutes
 omnes mutantē scdm quālibet harū reꝝ
 ut aeris et regionis Id etiam non ming
 experienciis q̄ rōnibus et auctoritatibus
 astruamus Cum homines maiorē adhibe
 ant fidem expimēto q̄ rationi uel aucto
 ritati **A**b utraq̄ fortē esse decipi possi uue
- P**rinceptis ait quarto canone fen. sexta Pu
 ellam fore nuericā nappello Anum uero
 ueneno serpentum Idem de puella dicit
 Aristotiles in libro de secretis ad Alexan
 drum scdm quod ei attribuit Et in pri
 mo de plantis refert Aristotiles Balenuz
 pniciosum natum in porsia trans planta
 tum quoq̄ in egiptum et israhel factuz

esse comestibilem et galienus etiam ī qn
to de accidenti et morbo Et in tercio de
ele mentis refert hanc arborem fructu fet
re uenenosos ī persia ¶ In egipto uero tras
plantatam comestibiles et lapidos Diu
autem et uecus ypocras ait in libro de a
ere et aqua consuetudinē esse alteram na
turam et ponit exemplum de mulieribus
exacuentes et elongantes infancium capi
ta ut uiderēt aīosiores ad bellū. demū ait
naturam consuetudinē esse secutam ut na
tura talia iam perse infancium perducit
capita duxi enim hanc proposicionem in
longum puta complexo potest permuta
ri ut fundamenta nostre ratiocinationis
nullo pacto ruere possint et ne aliquit
fantastice dicere uideamur quod autem
cometis causa sit complexionis pmutatō
nis sic ratiocinemur aer enim tempore co
metis in mutat ergo ea que continentur
in aere mutabuntur cum maxime in mu
ret et demonstraui in pcedenti cōclusione
¶ Sed aer mutatur ad calidū et siccū s m
naturam ipsius Cometis ergo contenta ī
aere ī idem mutabuntur Ex qua mutaci
onem agitantur humores hominum ut

fiunt mobiles et furiosi ex qua agitate
mentes et intellectus alienantur Ab eo quod prius
insequerentur cum eorum complexio sic
permutata et interdum propter furiosita-
tem nequeunt discernere uerum. nec se rati-
oni subiciunt quia tunc omnia uicerent
quod ad agere eis uideatur Unde guerra
et rixam sequi necesse est Totum autem
hac ratiocinationem colligatur anima
corpalem complexionem insequitur Ergo
mutata complexione mutantur actus ip-
sius anime Sed tempore Cometis muta-
tur complexio Ergo tempore Cometis mu-
tabuntur anime actus et sic homines aliud
uolunt ab eo quod prius et sic ut dixi guer-
ram rixamque sequi necesse est

Quod autem principum Regumque morte huius po-
gonias portendat ex antedictis considerati
utique fiet manifestum Nam si egritudines
erunt quando aer nostra in mutabit
corpora Ergo magis corpora que delicatius
Viuunt qualia quidem principum Regumque
et dominorum corporaque transmutationi
paratiora sunt Idcirco eorum multi procul
edubio cito morientur Amplius dictum
est guerras et quidem ingentissimas fieri

in quibus ut plurimum dominorum pyodus
terminatur quare eorum plures instati anno
et plus quam quinq; sequentibus in Bello moriuntur
Quamuis aliqui superstitiose dicant excelsum
et gloriosum deum hos in celo creare Cometes
Vt Reges principes atque barones de
eorum demeritis puniat Id uero physice
astronomicę minime putamus Quod
leges religioę mutetur ex demonstratis
clarefcit Cum anima ut diximus com
plexione insequatur ipsius corporis Eo
ergo mutato et anime actus mutabuntur
et prius factis homines non ad herebunt
Sed noua inducere cupient Et quidem
inducunt Unde leges et religio mutabuntur

DECIMUM CAPITVLV 3 in quo
quid Astronomicę pogiãas qui nobis
Nuper apparuit humano generi portē
dat demonstratur

Postquam naturali uia que portēta pogiãas
nuper a nobis uisus generi humano mi
netur demonstraui nunc si deus uoluerit
quid Astronomicę portendat uideamus
primo Tum aliqua perambula ponenda

sunt ut facilius sequenda intelligantur
quorum primū est

C Signum in quo nobis primo Apparuit
Cometes ē Aereum calidum et humidū
maiculinū diurnū Sanguineū occidentale
sapore dulce et ē de triplicitate gemiorū
et aquary cuius triplicitatis hii sunt
deinde Saturnus ī die mercurius in nocte
et utroq; Tempoꝝ participes est Iupiter
Secundum preamulū pꝛicipium et causa
generacionis presentis Comets fuit con
iunctio Saturni et martis **I**ngeminis
xiii **A**ugusti Et si eodem tempore Iupi
ter et Venus in libra non coysstent pꝛul
dubio maxima huc usq; uidissemus quā
uis magna iterū atque iterum dico mag
na expectemus **E**t sic dico causam et pꝛi
cipiū Comets ingeminis extitisse ita qđ
tunc Exalacio per aereem primo diuulsa
est Postea coire cepit ī uno loco cum sol ī
trauit Capricornum pꝛpter existēciam ca
pitis in medio celi

Tercium Preamulū ē quod materia Co
mets tunc cōgluctinari cepit scilicet quā
do fere omnes planete res pexerūt signuz
libre Et quia Cometes fit per additionē

partis ad partē utraq; remanēte ad bonū
icellectū Idcirco uidimus ipsum post eius
apparicionem in quantitate augeri Inde
decrefcere quod nō cōtingeret si nō fieret
p addicionē partis ad partē modo dicto

¶ Quartū Preambulū ē quod Cometes in
primis diebus fuit cōplexionis Saturni
postea fuit cōplexiōis Mercury i ultimo
sui augmenti fuit cōplexionis Veneris
Toto hoc tēpore cū marte participauit
q̄uis absolute Mars Comētibus domineēt
ut inquit Albertus cogmēarō magnus
et ut plurimū iniecutq; est stellas martis
nature

¶ Quintū Preampulū est quod locus i quo
primo pogonias apparuit respiciebatur
a saturno extrino aspectu a marte extri
no a sole et a luna Exlexstili aspectu irra
diabatur Item fere a Mercurio a Venere
autem fere Extrino et non accipio hic
aspectus graduales eo mō quo geneastici
accipiunt innatiuitatibus Sed considero
totam irradiationē puenientē a corpore
pietarū et sic sētencia nostra de aspectibus
reddetur natura ad sensū iam dictum

¶ Sextum Preamulum est quod Cometes

motus ē a .xxi. gradu libre uersus uirginē non tamen per circulū Canceri in quo p̄mo apparuit s; trāuersalit̄ idest uersus polū sodiaci in quinq; diebus et cū fuit .xxii. Ianuary in polo zodiaci crines uoluit ūsus Orientē propter motū martis ī suo Epicyclo īgressus fuit Arietē ut dixi capitulo Tercio

Septimū Preamulū qđ Comeres motus est per Arietem a fine dico Arietis uersus pisces ī .x. gradu Arietis effugit a uisu nostro propter p̄senciam solis ī piscibus Preamulum octauū est q̄ non solum ad ph̄m naturalem sed etia; ad ph̄m mathematicū quid Comeres portēdat spectat indagare quod ita astruitur . Nam ptholomeus astrologorū princeps .xiii. p̄positione sui centiloquii ita inquit cum sperica uis aliquid p̄miserit super id a secundis stellarū testimoniū accipe . idem ūbopenultimo sic ait balnacocz . et habētes comas sunt de secundariis stellarū et n̄ sūe de illis in expositione horum uerborū cōueniunt omnes tres clarissimi expositiones scilicet haliū rodan abraham et buga farus Atunt enim secundas stellas esse ef

fectus stellarum in uapore ignito et eleuato
uti in comotibus et asuis ultimo ptholo
meus de huiusmodi iudicium reddit ait
enim Cometes significare scdm aspectuz
celi uel cum fuerit in angulo uel succede
re. uel cadente. uel in oriente. uel occidete
item hali in comento utriusq; uerbi ide
clare dicit. item albumasar dria primi li
bri. viii. de coniunctionibus planetarum ait
consideratione cometarum et assub ad astro
logum spectare. item idem in libro floz
capitulo ultimo anni dispositionu indicat
scdm apparitione cometarum Ergo ad as
trogum spectat iudicari quod cometes
portendat et non solum ad phm naturalē
Ista preambula posui ut astrologice con
clusiones ex hos luculentiores appareant
quarum prima sit hec.

Prima conclusio astronomica

Hic pognias multa mala portedit sup
ta indicatione a stellis quas in libra pera
grauit et precipue ab una que est in cruce
dextra libre et iniunctura et est septemrio
nalis et saturinna a qua hoc portentū ac

cipimus scilicet q̄ erunt hoc anno et ple
risq̄ sequencibus annis multi uiarum ab
scifores et manifesti latrones et quoscūq̄
pocerūt dep̄dant̄ et nemini parcent ymo
semp̄ conabunt̄ eoz̄ uires in peregrinan
tibus extendere Erunt hec omnia acrocio
ra q̄ ego scribo et in mense nouēbris erūt
inierata.

CSecūda conclusio astrologica

CSumpta indicatione ab una stella que est
in circulo cruris dextre libre et est septem
trionalis mercurialis et ab una alia stella
que est implicatione pellis cruris dextre
et est mercurialis et ab alia que est in ca
pite libre Dico q̄ pogonias sc̄dm naturā
istaz̄ stellaz̄ portendit q̄ cogitationes
hoīm erunt concinue ī timore ne cadant
in paup̄tate et expectabunt multa mala
et illa uehementer merito timebunt ex di
uersis causis et hec pluribz̄ annis durabūt
in cordibus hoīm hec dico uenient sed nō
erant̄sibit̄ mensis nouembris q̄ hec erunt
ubiq̄ manifesta.

CTercia conclusio astronomica

Pogonias qui nuper apparuit guerrarum
et bellarum multitudinem portendit supra
indicatione ab una stella que est in tibia
canis et est marcialis et ab altera que ab
hac per duos gradus distat est etiam mar
cialis Nam omnes hee stelle cum quibus
stetit pogonias ostendunt quod hoc anno erunt
atroces guerre et ingenicia bella in locis in
octauo capitulo nominatis Hoc enim non
multum tardabunt sed in mense decembri
erunt ubique manifesta.

Quarta conclusio astronomica.

Portendit pogonias quod hoc et pluribus
sequentibus annis erunt multi rebelles eo
rum dominis et fere milites omnes mu
tabuntur super reges et petant a regibus id
quod milicibus reges dare nequeunt nec
est in posse eorum ymo petent impossibilia
ut causam habeant saltem fictam turba
tionis Hec autem sumuntur ex progressu qui
fecit pogonias per stellas quarum una est in
ter crura canis et altera in spatula sinistra
libre Hec omnia cito manifestabuntur sed
in mense decembri erunt omnibus nota dico
proximo futuro.

Quinta conclusio astrologica

Minatur pogonias Scribis Reguz et dubium est ne deponant atq; annulent atq; tristentur et caueant ne substantiam qua occultare cogitant ne amittant quod ex progressu Cometis in libram per stellas mercuriales accipitur. Sed spero q; hoc remouebitur bonitate Mercurii qui in reuolutione instantis anni erit in angulo r̄ motus a radiis solis et directus in suo termino gaudeat ergo uiri scientifici q; hoc et pluribus sequētib; annis ī maximo habebunt honore Reliqua in iudicio reuolutionis mundi manifestabuntur.

Sexta conclusio astrouomica

Portendit pogonias ex natura stellarum quas in libra peragrauit maximas fornicationes quia alique sunt nature Nartis et alique Saturni atq; Mercurii et est domus Veneris quare ut dixi sequetur qd etiam indicat existēciā Martis in septio in mundi reuolutione.

Septima conclusio.

Mala portenta ostendit pogonias uentura Regibus atq; diuitibus sumpta indicatione a stellis uirginis quibus se commiscuit quarum una est in brachio sinistro et est nature Saturni et altera in triangulo manus sinistre uirginis et est marcialis ex natura istarum stellarum ppendit quod multa impedimenta euenient regibus et oportebit eos castra sequi et ducentur quasi uicti a deo quod aliud agere non poterunt et id quod annexerunt in eternum non recuperabunt. Hec autem in mense nouembri proximo futuro omnibus erunt nota.

Octaua conclusio astrologica

Sumpta indicatione ab eisdem stellis existencibus in uirgine portendit pogonias ruinam ecclesiarum et locorum orationum. idcirco aduertant boni religiosi uigilentque gaudeo ne in uniuerso scismate incidamus quod deus gloriosus aduertat.

Nona conclusio

Portendit pogonias multa mēdacia atq̄
ypocrisim. et aliqui audebāt dicere se dei
uirtute multos a mortuis surrexisse et
ita maximā uulgi multitudinē puertere
predicabuntq̄ contra pompas ecclesiasti
cas et continue enuntiabunt ihesu cristi
ueri dei nostri paupertatez. Ex natura sig
ni i quo pogonias primo apparuit una
cum stellis uirginis. Hec omnia intelligē
tibus sunt nota et fortasse huiusmodi p̄
dicatores erunt erunt ex albo et nigro in
duti atq̄ diuersorum colorum.

Decima conclusio

Stetit uere pogonias in ariete qđ sig
num regale est. et sumpta indicatione a
stellis que sunt in pileo arietis. portendit
pogonias maximū bellum Regibus affu
turuz. Eorumq̄ plures ab regali imperio
deponentur eruntq̄ ab eorum militibus
decepti et int̄ reges et alios homines erit
bellum atrocissimū. q̄ hoc nostre etatis n̄
est auditum. Dico q̄ tale in nostra fuerit
etate. Hec autem omnia ante. xxv. diem
May erunt iniciata. idest ad eorum esse

principia uidebuntur.

Vndecima conclusio.

Portendit pogonias a ffutuꝛo bellum in
ter affines regum ita q̄ ad se inuicem int̄
ficient et alii cōtra eos insurgent q̄ ex na
tura quatuor stellarum marcialium exis
tenciū ī spatula dextra adromatici quas
pogonias peragrauit Hęc fortasse erunt
futura estate quod etiam confirmant stel
le existentes in l pino pisciū ingradientes
arietem.

Duodecima conclusio

Sumpta indicatione a toto itinere come
tis uidetur portendere q̄ mouebit̄ mag
nus exercitus ab oriente quo ad nos. A
meridie uero per respectum ad locum ad
quem dico uersus Septemtrionem. Et a
septemtrione uersus meridiem q̄ uis non
ab eodem loco ymo ex omni parte mūdi
concurrent ad inuicem exercitus. quare.
itali qui solent ceteris mundi hominibꝫ
prudenciores esse uigilent ne alo exteris
Italia occupetur.

Decimatercia conclusio

Portendit pogonias bellum nouale ingē
tissimum affurū ī quo sanguinis max
ima fiet effusio quod accipi potest ex na
tura stellazꝝ marcialium et saturniarū
quod forte stet ī mense Augusti uel sep
tembri nisi sublimis deus id sua pietate
auertat.

Decimaquarta conclusio.

Omnes Reges Principes atqꝫ Barones
existentes in regionibus quas octauo ca
pitulo annotaui cito morientur Loquor
autem de morte ciuili aut naturali. Vel
amittent eorum regna seu dominia uel
maximas patientur angustias in anima
et corpore atqꝫ bonis fortune Omnes ta
men cito erunt in armis Hec cōclusio ex
hiis que dicta sunt manifestatur et tem
poribus iam narratis.

Decimaquinta conclusio.

Portendit pogonia s nouas fieri coniu
rationes et ueteras solui quod patet ex di
uersitate irradiationum planetazꝝ ad co
metem Hec citissime erunt manifesta sed
de mense Iulii et Nouembris erunt in co

ta Europa manifesta

Sextadecima conclusio.

Pogonias portendit destructionē seu persecutionem illius secte cuius edificator habuit signum libre ꝑ ascendente tempore sue natiuitatis astronomice loquendo eo q̄ pogonias primo in libra apparuit et indicatione sumpta a stellis et ab irradiatione planetarū qđ dixi portendit

Decimaseptima conclusio

Portendit pogonias hoc anno et in futurum Iudeos acriter et uehementer ꝑseq̄ quia Comeres apparuit in exaltatione eorum significatoris. quā caueāt de mense octobris et nouembris quia procul dubio in magna angustia et tribulatione cadent amittentq̄ magnam partem eorum. substantie infirmitateq̄ patientur.

Decima Octaua conclusio

Cauetat quidem magnus princeps ne a suis confratribus incarceretur et ne cito

ciuilitate Vel uiolenter moriatur de illo
loquor qui tempore sue Electionis i pñci
patu librā p ascēdere habuit i quo pmo
Pogonias h3 apparuit ruerūtq in forcu
ne in domo carceris Caueat sicq prudens
quia infortune domū in qua sunt iterdū
destruunt

Decima Nona Conclusio

Pogonias magis influit sua portenta in
quarto quinto Sexto et pmo climacibus
quā i alys qā ista climata lōgiori tēpore
suū morū continuauit Si uis scire provin
cias Istorū climatu3 recurre ad octauum
capitulū

Vigesima Conclusio

Pogonias magis influit puincys et Re
gionib3 libre Virginib3 et arieti subiectis
atq hominibus illarū Regionū quā alys
locis et hominibus aliarū Regionū et i illis
Ea que sunt primo manifestabuntur sicut
de guerra italia cui9 pñcipiū erit i ruscia
atq flaminia Ea eciā que naturali uia
superius de monstrata fuerunt possent

Astronomicē cōfirmari Sed ne uideamur

idem sepe numero Repetere dimittamus

Hec omnia Illustrissime ac Reverendissime
Domine Intelliguntur de pvincijs et Re
gionibus quas octavo capitulo Annota
uim idcirco bñfacerēt reges et principes
ut scrutarentur unde eis et eorū pvinciis
malū atq̄ incomodū euenire possit et s̄m
portenti maliciā ita obuiare et hoc est q̄
dicit uir ille clarissimus ptholomeus Vir
sapiens dominabitur astris idest bono A
strologus qui futurū portentū cognoscit
a quibus Eueniat astris quod autē erit ī
corpore aut in aīa aut in bonis fortutio
Si in corpore aut uiolenter Aut scdm
cursum nature Si uiolenter unde uiolēcia
portendatur Si a Marte uel Saturno lē
de alijs scdm euentū ita cauere Si scdm
cursu Naturalē in sex rebus quas media
non Naturales uocant Viuendū modus
ad cōtrariū diuertatur ut si colera augeri
debet Vramur frigis et humidis et sic in
alijs rebz ut scribit Aristotiles Alexandro
Ec sic sapiēs dñabit astris nō eo mō quo
Credunt fortunati et qd hoc fieri possit
patet exintencione Ominū theologorum

phōrum et Astrologorū q̄ tenēt futura
portenta nō de necessitate euenire Sed ut
a uerem Astrologi medium int̄ necessariū
et cōiūgens tenere quāuis deus glorioſ
Sublimis qui Omnia Ex nichilo creauit
Omnia hec q̄ a presēti Comete ī futurū
minantur Remouere solo nutu possit
sc̄dm Tuū ordinem secundax̄ Canſarū
portenta a Comete Eo modo quo dixi
Eueniet et si nō Omnia in uuo eodemq̄
loco in diuersis tñ Locis Omnia eueniet
Hec Enim collecta sunt mi Illustrissime
domine Ex secretis phōrū ad honorez et
gloriam illius qui unus est et ī Trinitate
Exiſtit. Prima Marcy. M. cccc. Lxxii.

EX ANGELOCATONE SVPI
NATE DE BENEVENTO PH
ILOSOPHO ET MEDICO:

UVA. BHSC. IyR 219_2
apud Angolanos

